

Nőtlenek vagy „eunuchok”?

Máté 19: (10) Ezt mondták neki a tanítványok: „Ha ez az ember helyzete a feleségével, akkor nem hasznos megházasodni.” (11) Ő azonban azt mondta nekik: „*Nem mindenki érti meg ezt a beszédet, hanem csak az, akinek Isten megadta.* (12) **Vannak ugyanis olyan eunuchok, akik anyjuk méhéből születtek így, és vannak olyan eunuchok, akiket az emberek tettek eunuchhá, és vannak olyan eunuchok, akik a Mennyek országáért önmagukat tették eunuchhá. Aki képes megérteni, értse meg!**”

Ez a csak Máté evangéliumában található szakasz az egyik legkényesebb rész az evangéliumokban, mert a katolikus egyház erre hivatkozva érvel a (kötelező) papi nőtlenség (vagy a szerzetesi szüzesség) jézusi volta mellett – a szöveg alaposabb vizsgálata azonban azt mutatja, hogy alaptalanul.

Mielőtt ezt kimutatnánk, idézzük fel, hogy ezt a szakaszt megelőzően Jézus a válás radikális tilalmát hirdeti meg, s erre reagálnak úgy a tanítványok, hogy akkor „nem hasznos megházasodni”. Ami Jézus erre adott választát illeti, annak „keretezése” – „Nem mindenki érti meg ezt, hanem csak az, akinek Isten megadta... Aki képes megérteni, értse meg!” – aligha származik valóban tőle, mert az ő szellemiségétől idegenek Istennek efféle rendkívüli „kegyelmi adományai”.

Lássuk mármost Jézus válaszában lényegét, amelyet a 12. vers tartalmaz.

Az „eunuch” eredeti jelentése: kasztrált, azaz kikerült férfi. Csakhogy Izraelben szigorúan tilos volt a kasztráció: olyan szörnyűség, amely alkalmatlanná tette az érintettet a kultuszban való részvételre. Másrészt az „Eunuch!” durva szitokszó volt, tehát Jézus aligha illette vele önmagát és

követőit, ezért csak arról lehet szó, hogy mások szidalmazták őt/őket így: „De hiszen ti eunuchok vagytok!”, Jézus pedig – szokásához híven – *higadt humorral fogadta* a szidalmat, és önironikusan még ki is élezte: „Bizonyára eunuchok vagyunk, sőt rosszabb a helyzet: Mi tettük magunkat azzá!” (Kár, hogy Jézus nevetését és szavainak dallamát nem tudták lejegyezni...) Más alkalommal ugyanilyen gondtalanul ismerte el: „Igen, »éretlenek» vagyunk” (Lk 10,21), amit úgy is lehetne fordítani: „idióták vagyunk”, vagy azt, hogy ő csak „közönséges ember”, „falánk és iszákos”, „a vámosok cimborája” (Lk 7,34).

Hogy mit érthetett Jézus „a Mennyek országáért önmagukat tették eunuchhá” szavakon, az más, nem kevésbé sokkoló mondásából válik világossá, például ezekből: „Aki nem gyűlöli apját és anyját, nem lehet a tanítványom” (Lk 14,26); „Hagyd a halottakra, hogy eltemessék halottaikat” (Lk 9,60); „Saját háznépének tagjai lesznek az ember ellenségei” (Mt 10,36). Ezekben és a hasonló követelményekben mindig ugyanarról van szó: aki „kezét az eke szarvára tette”, tehát aki Jézussal síkraszáll az

Isten országáért, annak nem szabad „hátratekintenie” (Lk 9,62), vagyis el kell szakítania azokat a köteleket, amelyek akadályozzák Isten országa melletti elkötelezettségét; ez azt jelenti, hogy az illető **ebben az értelemben** „házasságra alkalmatlanná” teszi magát, és kiteszi magát az „Eunuch!” szidalomnak: tudniillik

már **nem képes „mindenekfölött”** szeretni egy nőt (ahogyan a szüleit vagy a gyerekeit sem!), ha egyszer az Isten országát szereti „mindenekelőtt” (Mt 6,33!) – ahogyan a „szántóföldben elrejtett kincs” vagy a „nagyon értékes gyöngy” (Mt 13,44-46) meg is érdemli (és meg is éri) ezt!

Mindez azt is jelenti: annak, hogy valaki „a Mennyek országáért eunuchhá teszi magát”, *semmi köze sincs* a nőtlenséghez (vagy tágabban, hogy a nőkre is vonatkozzék: a házasságról való lemondáshoz), sem önkéntes, sem kötelező változatában (cölibátus).

Ennek fényében a katolikus egyházban ismert cölibátustörvény egyrészt túl keveset, másrészt túl sokat kíván.

Mint *cölibátus-törvény* túl keveset kíván, két tekintetben is: 1. Nemcsak a házassághoz és a családhoz fűződő köteleket kell elszakítani, ha az megakadályozza Isten országának szolgálatát, hanem például a vagyonhoz való, bénító kötődést is (Lk 14,33; Mk 10,25), vagy amiről gyakran megfélekedünk: az egyházi vagy világi hatalmasoknak való, félénk engedelmesség kötelékét is (Mt 10,27; Lk 12,4; Mt 10,29-31). 2. Ez nemcsak a – Jézus által különben sem akart – klérusra vonatkozik, hanem mindazon „laikusokra” is, akik elismerik Isten országának abszolút elsőbbségét (Mt 13,44.46).

Mint *cölibátus-törvény* túl sokat kíván, két tekintetben is: 1. Jézusnak az előző bekezdés első pontjában említett követelményei feltételes jellegűek: Ha valami akadályoz (ill. amilyen mértékben akadályoz), (olyan mértékben) szabadulj meg tőle! „Ha csapdába ejt a lábaid, vágd le” (Mk 9,45)! Ebből értelmes módon nem lehet levezetni azt a rendelkezést, hogy „eleve vágd le a lábaidat, nehogy csapdába ejtsen...” 2. A cölibátus törvénye kimondva-kimondatlanul a szexualitás megvetését, vagy legalábbis gyanúsnak tartását jelenti, holott Jézus kifejezetten Isten akarátának minősítette (Mk 10,6); ahogyan nem szabad elfajulnia, feláldozni sem szabad a „kultikus tisztaság” oltárán.

Gromon András

